

A földből kell megélni

Középrétegből a perifériára

A hercegszántóiak körében nem keltett különösebb izgalmat, hogy elfogadják-e a miniszterelnök Jánosi György lemondását. Hercegszántón az emberek azzal a csekély hírértékeléssel foglalkoznak, hogy mi-ből fogják megélni.

Hercegszántó a kis-jugoszláv határ mellett van, az 51-es út végénél. Pár éve még legalább 80 ház állt üresen a 2700 lelket számláló faluban. A község akkori vezetői igyekeztek özdi kohászokat meg Erdélyi menekülteket letelepíteni, hogy megakadályozzák a lakosság fogyását. Jó néhány ház el is kelt, de utóbb kiderült, hogy az járt jobban, aki olcsón sem tudott megszabadulni az üres portájától.

Most ugyanis az embargó miatt már több mint egy éve virágozik erre felé az olajüzlet; messziről jött emberek rozsdás Mercedesekkel ingáznak oda és vissza a határon, és szép órát díjat fizetnek a házakért, ahol kipihenik e sajátos turizmus fáradalmait.

Volt Hercegszántón egy közepes térség, a legnagyobb munkáltató a faluban. Ez a szövetkezet először kettévált 1991-ben, aztán mindkettőből kivált jó néhány tag, amikor az előző parlament által hozott törvények szerint erre lehetőség volt.

Minden földet nevesítették, de jó részét még nem mérték ki pontosan. Nagy a bizonytalanság, sokan nem tudják, mit kezdjenek a visszakapott földdel. Hol maguk művelik, hol bérbe adják a térszék vagy valamelyik nagyvállalkozónak. Az időjárás aszályos, a termés is bizonytalan, de a piac még inkább az. Néhány család gyors ütemben gazdagodik, a többség pedig kétségbeesetten próbál megkapaszkodni, miközben csúszik lefelé.

A politikai pártok befolyása csekély: az MSZP-nek, az SZDSZ-nek és az MDF-nek egy-két tagja van a faluban, kisgazdapártból viszont kettő is működik.

A korábbi egyetlen térszék szélei ellentétet miatt vált szét 1991 márciusában. Az első hullámban 65-en mentek külön. Dr. Barna Gergely lett a kisebbik térszék elnöke. Azok a tagok váltak ki, akik úgy vélték, ha megszabadulnak a „szedett-vedett” többség ballasztjától, így majd sokkal eredményesebben tudnak gazdálkodni.

A maradék többen voltak, s úgy látszott, ők jártak jobban az osztozkodásnál. A korábban nem sok nyereséget felmutató benzinkút a kisebb szövetkezetnek jutott, azzal, hogy nekik is kell valamit kapniuk. A töltőállomás azonban a sorozatos üzemanyag-áremelések és a jugoszláviai háború miatt hamarosan több nyereséget hozott, mint az összes többi vagyontárgy együttvéve.

A kisebb szövetkezet tovább bomlott. Az az ember, aki az eredeti nagy térszék szétbontott, a tagok felével és a nekik járó üzletrezzel együtt kivált a kisebb közösségből is. A végjáték után szép summa ütötte a markát. Ő kivette a közből a pénzt, és elvitte. Azt mondják, autószalont nyitott belőle Baján, s azóta nem foglalkozik azzal, hogy el tudják-e adni a hercegszántói parasztemberek a kukoricájukat, vagy sem.

A kisebbik szövetkezetben kezdetben elnöklő dr. Barna Gergely fontosabbnak tartotta a mezőgazdasági tevékenységet, mint a benzinkutat – fel is szaporodott 14 millió forint veszteség, mert az üzemanyag árát nem fizették ki a Mol Rt.-

nek, hanem abból a pénzből hiteleztek meg a növénytermesztés költségeit. Dr. Barna végül nem választották újra elnöknek.

A kisebbik szövetkezet élére két olyan vezető került, akik a szétváláskor a nagyobbikban maradtak. Feigl József főkönyvelő lett, Zórity Péter pedig elnök. Amikor úgy látszott, hogy az MDF vezette koalíció mindenáron szét akarja verni a szövetkezeteket, Feigl és Zórity a tagságot meggyőzve átalakították az üzemüket kft.-vé, hogy a központi hatalom és a külső tulajdonosok ne nyúlálhassanak a vagyonuk után. Így jött létre a Bácska Szövetkezeti Kft.

A nagyobb térszék vezetősége nemrég költözött ki a falu közepén lévő irodából egy faluszerű majorba. A gazdaságot most szimplán mezőgazdasági szövetkezetnek hívják, de a kívül-állók csak úgy emlegetik: „a Lenin”. Százhuszonnyolcan dolgoznak benne, 2800 hektár szántóföldet bérelnek a volt és a megmaradt tagoktól.

– 1992-ben voltunk a mélyponton – mondta Gyurity József főkönyvelő. – Húszmillió forint volt a veszteségünk, a kiválni akaró tagoknak nem tudtuk kifizetni az üzletrésüket. Tavaly már nullszaldósok lettünk, az idén is hasonlóra számítottunk. Gazdaságilag tehát rendbe jöttünk, ami azért nagy öröm, mert sikerült megvédeni a megmaradt munkahelyeket. Most viszont az a veszély fenyeget, hogy nem adják nekünk bérbe a visszakapott földeket, ezért nem lesz mit megművelni, és újabb embereket kell elbocsátani.

– Miért nem akarják bérbeadni önöknek a földet?

– Mert a Bácska Kft. is meg a magánvállalkozók is magasabb bérleti díjat tudnak adni érte, mint mi.

– Miért?

– A mi jövedelmünk nagy ré-

Kerülő úton

sze a mezőgazdaságból származik, azon pedig nagyon kevés a haszon – mondta Császár György elnök. – A Bácskának ott van az aranytojást tojó tyúk, a benzinkút, ők annak a bevételeiből többet tudnak adni a földért. A maszekok meg azért tudnak ránk ígérni, mert ők zsebből fizetnek; azt a pénzt nem terhelik személyi jövedelemadó, nincs vele adminisztráció. Nálunk, ha idejön egy nyugdíjas a földbérleti díjért, igazolást kell kérnünk, hogy mennyi a nyugdíja, s ha beleesik a sávba, akkor le kell vonni belőle az adóelőleget. Hetven-nyolcvan éves kisnyugdíjasokból kell önadózót csinálnunk, és minimális összegek miatt betérlni őket az adónyilvántartásba, miközben mások sokkalta nagyobb pénzeket titkolnak el minden következmény nélkül. Nekünk be kell tartanunk a törvényeket, de aki betartja őket, az gazdaságilag nem bírja a versenyt, és megbukik.

A „Lenin” közgyűlése 150 forintnyi bérleti díjat szavazott meg aranykoronánként, de ezt a vezetőség időközben 200-ra emelte – azzal a feltétellel, hogy a földtulajdonosnak vállalnia kell: jövőre is nekik adja bérbe a földjét.

– Mi hiába kínálódunk, a Bácskának annyi pénze van a benzinkútból, hogy sohasem tudunk velük versenyezni – fakad ki a főkönyvelőből.

– Önök nem tudnának benzinkutat nyitni? Ahol már van három, ott elférne egy negyedik is.

– Nekünk is van egy kis benzinkutunk a majorudvarban, de mi nem vagyunk benne a „szakmai körökben”. Úgysem tudnánk olcsóbban hozzájutni az üzemanyaghoz, így inkább kiadtuk bérbe a kutunkat. Az ugyan kisebb kút, de így legalább nem kell kockáztatni.

– Ha vége lesz az embargónak, vége lesz az olajüzletnek is.

– De akkor a Bácska meggazdagodik, és már a felhalmozott pénzt tudja forgatni – mondta Gyurityné.

Feigl József, a Bácska Kft. főkönyvelője szerint a benzinkúton az embargó előtt is maradt haszon, és utána is lesz. Volt idő, amikor a Bácskát a benzinkút ellenére fel akarták számolni. Az mentette meg őket, hogy a Mol Rt.-nél belátták: ha felszámolást kezdeményeznek, sohasem jutnak hozzá a pénzükhöz, mert a cég egész vagyona sem ér annyit, mint az adósság. Haladékat adtak, a Bácska Kft. pedig kiváló üzleti partnert talált az ÖMV társaságban. Az osztrák cégnek csak azután kell kifizetni az üzemanyagot, ha már eladták. Így a Molnak is ki tudták fizetni az adósságot. Az ÖMV persze nem vállalt nagy kockázatot, hiszen itt állandóan sor áll a kútnál, gyorsan forog a pénz.

Irigyeik szép számmal vannak, már többször a nyakukra csődítették az APEH-et meg a Fogyasztóvédelmi Felügyelőséget, azzal a bejelentéssel, hogy nem jó minőségű üzemanyagot árulnak.

Zórity Péter – akit a kft.-ben nem elnöknek, hanem ügyvezetőnek hívnak – gyanakodott, hogy tán engem is valamelyik ellenfelük vagy irigyük hívott a

faluba. Mondta, hogy a jelenlegi önkormányzattal sincsenek nagyon jóban, mert a vállalkozókat semmilyen döntés előtt nem kérdezik meg. Gyanakvását csak később értettem meg, amikor kiderült: Zórity Péter is jelöltette magát polgármesternek.

Likár István, a Független Kisgazdapárt helyi elnöke a téseket okolja a jelenlegi sanyarú gazdasági helyzetért. No meg persze a korábbi negyven év diktatórikus politikáját. Likár maga is indul az önkormányzati választáson.

– Nagyon sokan visszakapják a földjüket, meg kellene gyorsítani a földkiadásokat. Azt akarjuk, hogy az egyéni termelőket is képviselje valaki. A térszék képviselik ott ügyis, eleget – mondta a kisgazdaelnök.

– Mit tudna segíteni az önkormányzat az egyéni termelőknek?

– Mi messze vagyunk Kecskemétől, Bajától, ide ipart belátható időn belül nem telepítenek. Hercegszántón a földből kell megélni. Sem ez a kormány, sem az elődje nem védte meg a magyar termelőket. A földművelés csökken a munkanélküliséget, de ha a munkánál kevés a haszon, viszont munka nélkül is lehet pénzt kapni, akkor nem mennek el dolgozni az emberek sem a saját földjükre, sem másra.

Megkérdeztem Likár Istvánt: Hercegszántón miért szakadt szét a Kisgazdapárt?

– Személyi ellentétek miatt, de erről nem akarok beszélni.

A „Lenin” egyik vezetője, Szálasi László tökéletesen elhibáztottan tartja a kormány politikáját.

– A mai gazdaságpolitika a fogyasztás visszaszorítására épül. Lehet, hogy ez jó a Nemzetközi Valutaalapnak, de ennek mi itt azt a hatást érezzük, hogy minél jobban szűkül a fogyasztás, annál inkább csökken a termelés. Emiatt egyre többen lesznek munka nélkül, egyre többen élnek segélyből, egyre kevesebb pénzt fizetnek be a költségvetésbe és a társadalombiztosításba. Aki segélyből él, az keveset fogyaszt, ezért egyre több ember csúszik le a nyomor szintjére, anélkül, hogy ettől a gazdaság helyzete javulna.

Szálasi László azt is nehezményezi, hogy már ma is csak a tud felhalmozni, aki kikerüli a törvényt, kibújik a közteherviselés alól.

– Egy mezőgazdasági kistermelő egymillió forintig adómentes, de ha egy nyugdíjas suszter kiváltja az iparengedélyt, mindjárt nyakon vágják az adóval.

Ebben egyetért vele a Bácska Kft. főkönyvelője, Feigl József is:

– Nekünk előny, hogy van ez a benzinkút. A mezőgazdasági nagyvállalkozó az APEH sohasem fogja megadóztatni, mert nem tudja. Először is, nincs a nevén a föld. Úgy bérel, de erről nem írnak szerződést. A termelőt el tudja adni feketén, esetleg más néven. Feketén dolgoztat, zsebből fizet, a munkásait nem jelenti be. Ezért legfeljebb az önkormányzat tudná helyi adóval megcsapolni a jö-

vedelmét, hogy közcélokra is jusson belőle.

– Mi lesz azokkal, akik a munkahelyüket elvesztették, tőkájuk nincs, gépet venni nem tudnak, és a tíz-tizenöt hold földjükkel kellene családotól megélniük? – kérdeztem beszélgetőpartnereimtől.

– A perifériára kerülnek. Az eddigi középrétegből a társadalom aljára csúsznak – mondta Zórity Péter.

– Kezdték itt már mondogatni egymásnak az emberek, hogy jössz te még énhozzám egy tányér bablevesért kapálni. Lehet, hogy valóban ez valósul meg – tűnődött Gyurity József.

– Akármennyit romlott is a helyzet, a kocma előtt ma sem áll kevesebb bicikli, mint amikor még mindenkinek biztos megélhetése volt – jegyezte meg Feigl.

Kőhegyi László, az Egyesült Kisgazdapárt polgármester-jelöltje szerint jó irányba haladnak a dolgok.

– Azt mondják, a magánvállalkozók nem fizetnek adót, társadalombiztosítást – vettem fel neki.

– Én ezt egyáltalán nem tartom rossznak. Még azt sem, ha tüzelőolajjal járatják a traktort. Valahogyan lábra kell állniuk a vállalkozásoknak.

– De mi lesz, ha egyre kevesebben viselik a közterheket? Miből tartják fenn például az iskolákat?

– Mindig ezzel riogatnak, de hát nem olyan nagy tragédia az. Az állam csak ne szedje el a polgároktól a pénzt! Aki azt akarja, hogy járjon a gyereke az iskolába, majd visz egy köbméter fát, ha már nem lesz fűtés. A tanulás különben is egyéni befektetés. Aki többet akar tanulni, az vállalon áldozatot, és ne mások adójából finanszírozzák, hogy ő többet tud, és idővel jobb állást kap emiatt!

– Ha a társadalombiztosítási alapokba nem kerül elég pénz, megszűnhet az ingyenes egészségügyi ellátás.

– A vidéki orvosok például ügyis több pénzt kapnak a betegekért, mint amennyi a fizetésük. Lehet, hogy nem is kellene nekik állami fizetést adni, anélkül is jól megélnének.

Kőhegyi László szerint ennyi közalkalmazottra sincs szükség. Az egész ügyis csak arra jó, hogy közpénzből állást adjanak a volt kommunisok családtagnak. Ő a segélyezés rendszerét is megváltoztatná. Egyrészt kevesebb segélyt adna, másrészt alakítana egy szociális bizottságot a segély igénylőkből: döntsek el ők egymás közt, hogy ki mennyit kapjon!

– Mekkora az esélye arra, hogy ezzel a programmal megválasszák polgármesternek?

– Szerintem nekem is van annyi, mint a többi jelöltnek. De ha nem választanak meg, akkor is errefelé halad a világ, mert a polgárosodásnak a magántulajdon az alapja, a magántulajdonos pedig nem hagyja, hogy különféle közcélokra hivatkozva folyton a zsebébe nyúláljanak – mondta Kőhegyi László, majd hozzátette: – Nagyon nagy eredményt értünk el azzal, hogy a vagyont kivittük a közből. Ezzel megvalósítottuk a polgárosodás első fázisát.

Tanács István

A SZERENCSEKERÉK december 5-i POPSZTÁR-játékában Szandi, Szulák Andrea és Szt. Martin által nyert ajándékokat a SZERENCSEKERÉK-klub alábbi, kisorsolt tagjai kapják:

Szt. Martin-kazetta	Brozdi Mónika	Budapest	A Szerencsekerék-katalógus vásárlási utalvány	Hippeller Szabina	Sárosd
Claydermann-kazetta	Besir Balázs	Mórág	BHSF-kazettacsomag	Kántor Lászlóné	Gyál
Gyermek-kazetták	Lengyel János	Újcsanál	Helia ajándékcsoomag	Huszár Zita	Baracska
Szulák Andrea-kazetta	Godor István	Budapest	Volmix-csoomag	Takács Ferenc	Bakonyjókó
Szandi-kazetta	Kovács István	Sajószentpéter	Match-box parkolóház	Györe József	Mélykút
Vulnolil kenőcs család	Sipos Attila	Várpalota	Interag-utalvány	Rittlingné Putz Éva	Csolnok
Ászpárok-könyv	Illyésné Kálter Gabriella	Budapest	készlet	Csurig Imre	Tapolca
Horoszkóp-könyv	Kohádi Tibor	Budapest	Omnia kávécsomag	Kocsis Gyuláné	Erdőhorváti
Supra Hits-kazetta	Birizó Erzsébet	Váncsod	Lipton teacsoomag	Horváth Károly	Kalocsa
Skylight klubtagság	Madár Zoltán	Budapest	A&M élelmiszer-csoomag	Futás Gábor	Budapest
Mágikus szemek c. könyv	Horváth Józsefné	Kaposvár	Flavius vásárlási utalvány	Heller János	Budapest
Eladó az egész világ c. könyv	Cseh János	Tahi	Bulova óra	Mátyus István	Mezőkövesd
Triasun hajszárló	Hajas Józsefné	Dorogháza			

A fődíjat, a Royal Bútorkereskedelmi Kft. által felajánlott 55 000 Ft értékű franciagyant Vezner Endre szombathelyi klubtagunk nyerte.

GRATULÁLUNK!

A nyerteseket levélben is értesítjük, de érdeklődhettek a Szerencsekerék központi információs telefonszámán: 215-4365

GRATULÁLUNK AZ OFFICINA NOVA NYERTESEINEK! A „KÉK MIKULÁS” AKCIÓ NYERTES SZÁMAI:

00221, 00289, 00344, 00360, 00362, 00409, 00470, 00500, 00645, 00659, 00707, 00757, 00772, 00788, 00837, 00841, 00907, 00985, 01009, 01031, 01097, 01188, 01240, 01291, 01363, 01375, 01376, 01397, 01446, 01463, 01574, 01583, 01597, 01607, 01621, 01634, 01694, 01719, 01725, 01740, 01806, 01871, 01894, 01968, 01988, 02072, 02104, 02112, 02175, 02189, 02219, 02256, 02331, 02356, 02395, 02410, 02413, 02427, 02434, 02438, 02476, 02477, 02482, 02491, 02585, 02596, 02623, 02842, 02903, 02929, 02935, 02974, 03068, 03108, 03158, 03173, 03174, 03260, 03280, 03359, 03405, 03427, 03435, 03455, 03507, 03518, 03599, 03658, 03660, 03663, 03692, 03751, 03760, 03789, 03798, 03898, 03914, 03946, 03991, 04271, 04277, 04280, 04315, 04446, 04447, 04468, 04727, 04751, 04764, 04773, 04824, 04909, 04948, 04979, 05116, 05162, 05294, 05301, 05351, 05370, 05452, 05453, 05474, 05620, 05658, 05746, 05783, 05821, 05890, 05975, 05984, 06078, 06108, 06117, 06324, 06362, 06363, 06401, 06424, 06431, 06557, 06580, 06599, 06658, 06686, 06707, 06728, 06854, 06891, 06961, 07084, 07088, 07146, 07150, 07174, 07231, 07389, 07404, 07416, 07475, 07478, 07497, 07501, 07520, 07522, 07577, 07727, 07737, 07792, 07797, 08104, 08162, 08280, 08300, 08344, 08437, 08563, 08693, 08826, 08834, 08870, 09017, 09111, 09155, 09255, 09265, 09450, 09464, 09544, 09546, 09573, 09592, 09612, 09619, 09627, 09646, 09647, 09726, 09756, 09839